

dydaktyka

Jedność architektury i urbanistyki jest ideą przewodnią teorii i praktyki w nauczaniu prowadzonym przez Katedrę Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, Instytutu Projektowania Urbanistycznego Wydziału Architektury. Przekonanie, że nie ma architektury bez urbanistyki i urbanistyki bez architektury, będąc dewizą kierownika Katedry profesora Wacława Serugi, stało się również cechą charakterystyczną pracy całego zespołu dydaktycznego. Istotną wartością procesu nauczania jest bezpośredni, partnerski kontakt ze studentami uzyskany poprzez, między innymi, dużą otwartość na swobodę wypowiedzi i w podejściu do rozwiązywanych problemów projektowych, poczynając od projektów o konwencjach zbliżonych do tradycji aż do awangardowych rozwiązań przestrzennych i formalnych, broniących podczas dyskusji merytorycznych organizowanych w trakcie ćwiczeń projektowych.

W przekroju 15 lat istnienia Katedry można zaobserwować wykształcenie się oryginalnej szkoły nauczania. Do jej fundamentalnych cech należą: nierozłączne traktowanie urbanistyki i architektury, uznanie za priorytetowe kształtowanie zdrowego środowiska życia człowieka we wszystkich skalach i aspektach, dążenie do wielowątkowego traktowania przestrzeni poczynając od problematyki miasta i dzielnicy do wzajemnych relacji funkcjonalno-przestrzennych w małym zespole urbanistycznym, z równorzędnym traktowaniem kompozycji przestrzennej w skali urbanistycznej i architektonicznej w nawiązaniu do ducha miejsca i kontekstu.

Tak szerokie podejście kadry nauczającej do problematyki kształtowania środowiska w nauczaniu jest możliwe dzięki wiedzy i wyrazistej osobowości każdego z pracowników, a także dzięki specyfice polegającej na wykorzystywaniu w procesie dydaktycznym wyników prowadzonych badań naukowych oraz doświadczenia wyniesionego z praktyki projektowo-realizacyjnej.

W nauczaniu projektowania urbanistyczno-architektonicznego pracownicy przykładają szczególną uwagę do:

- wszechstronnej analizy urbanistycznej stanu istniejącego i studiów przedprojektowych, stanowiących punkt wyjścia dla koncepcji projektowej;
- zapoznania studentów z relacjami zachodzącymi na styku architektury i urbanistyki;
- zagadnień własnościowych, które są priorytetowe i w istotny sposób wpływają na koncepcje projektowe;
- dostosowania procesu dydaktycznego do warunków wykonywania zawodu architekta i urbanisty w konkretnych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych.

W metodzie nauczania pracownicy Katedry dążą do pozostawienia studentom możliwości wyboru kierunku twórczego, do wyzwolenia ich inwencji i zapewnienia pełnej świadomości w podejmowaniu decyzji i przyjmowania za nie odpowiedzialności. Celem tak rozumianej dydaktyki jest kształtowanie osobowości i indywidualnego rozwoju twórczego studenta, a zarazem przyswojenie przez niego metody myślenia o architekturze jako syntezy sztuki i nauki, w oparciu o przekazaną solidną wiedzę zarówno w zakresie metody projektowania jak i informacji fachowych z teorii i praktyki programowania, projektowania, prezentacji i obrony koncepcji.

Wiedza i umiejętności wielu obecnych pracowników Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego są efektem ich wieloletniej pracy dydaktycznej, a także praktyki projektowej, realizowanej w wielu krakowskich biurach projektów. Pracownicy Katedry prowadzili ćwiczenia i wykłady, seminaria i praktyki na kierunku architektura i urbanistyka, na wszystkich la-

Education summary

Unity of architecture and urbanism is the guiding idea in the theory and practice of teaching at the Chair of Housing Environment of the Institute of Urban Design at the Faculty of Architecture. The conviction that there is no architecture without urbanism and no urbanism without architecture, which is the motto of the head of the Chair, Professor Wacław Seruga, characterizes the whole educational team's work. An important value of the teaching process is a direct, friendly contact with the students. It is possible thanks to, among other things, a great openness to free speech and solutions to designing problems from quite traditional to avant-garde spatial and formal projects.

The fifteen-year-old Chair has formed an unconventional school of training. Its fundamental features are: inseparability of urbanism and architecture, priority of shaping a healthy habitat place for man in all scales and aspects and aiming at a many-sided treatment of space from the subject matter of the town and district to mutual functional and spatial relations in a small urban complex with an equiponderant treatment of a spatial composition in an urban and an architectural scale with reference to the spirit of a given place and its context.

In teaching urban and architectural design the employees pay special attention to:

- a many-sided urban analysis of the status quo and pre-designing studies which make the starting point for a designing conception,
- acquainting the students with relations on the junction of architecture and urbanism,
- possessional issues which are prior and strongly influence designing concepts,
- adjusting the educational process to the conditions of practising the profession of an architect and an urbanist in specific social and economic conditions.

The knowledge and skills of numerous workers of the Chair of Housing Environment are the effects of years of educational work and designing practice realized in many designing agencies in Cracow. The staff organized Chair organizes classes and lectures, seminars and practice within the specialization of architecture and urbanism, in the domain of introduction to design for the first year, urban and architectural design of single-family residential complexes for the second year, multi-family complexes for the third year, urban design of city centres for the fourth year and specialized urban and architectural

tach studiów w zakresie projektowania wstępnego dla studentów I roku, projektowania urbanistyczno-architektonicznego jednorodzinnych zespołów mieszkaniowych na II roku, wielorodzinnych zespołów mieszkaniowych dla III roku, projektowania urbanistycznego obszarów śródmiejskich na IV roku, projektowania specjalistycznego urbanistyczno-architektonicznego dla studentów V roku oraz prac dyplomowych. Od połowy lat dwudziestych XX wieku Katedra skoncentrowała się na prowadzeniu dydaktyki ze studentami I i II roku oraz na prowadzeniu projektowania specjalistycznego urbanistyczno-architektonicznego i projektów dyplomowych o bardzo szerokim spektrum podejmowanej tematyki.

„Ten, kto poświęca się zawodowi budowniczemu winien być utalentowany i chętny do nauki. Ani bowiem talent bez wiedzy, ani wiedza bez talentu nie mogą stworzyć doskonałego mistrza”. Słowa Witruwiusza towarzyszą studentom już od I roku, w czasie zajęć z Projektowania Wstępnego urbanistyczno-architektonicznego, prowadzonych od roku 1997/98, kiedy zespół pod kierunkiem profesora Wacława Serugi w składzie: H. Grabowska-Patecka, B. Rzegocińska-Tyżuk, G. Schneider-Skalska, przygotował nowatorski w skali Wydziału Architektury, kompleksowy program łączący po raz pierwszy integralnie zagadnienia architektury i urbanistyki w jednym cyklu nauczania tego przedmiotu.

Dydaktyka w dwóch pierwszych semestrach opiera się na następujących założeniach:

- w każdym projekcie realizowana jest zasada integracji architektury i urbanistyki;
- skala trudności rośnie z każdym kolejnym tematem;
- zestaw tematyczny ćwiczeń i wykładów przygotowuje do rozwiązywania bardziej skomplikowanych zadań na wyższych latach i obejmuje cztery grupy zagadnień: formę, funkcję, kompozycję urbanistyczną i relacje pomiędzy architekturą a naturą. Celem kształcenia jest:
- rozwijanie wyobraźni przestrzennej architektoniczno-urbanistycznej w kreowaniu formy architektonicznej i wnętrza urbanistycznych;
- zapoznanie studenta z zasadami ergonomii i funkcji w skalach architektonicznych i urbanistycznych;
- zapoznanie z kształtowaniem związków między architekturą a naturą w skali budynku i przestrzeni urbanistycznej;
- opanowanie metod pracy projektowej poczynając od etapu analizy kontekstu i zarysowania idei poprzez postawienie koncepcji, rozwiązania urbanistyczne i architektoniczne aż do etapu prezentacji projektu i jego obrony.

Tematyka ćwiczeń projektowych obejmuje zazwyczaj po dwa zadania w pierwszym i drugim semestrze np. kompozycja przestrzenna z zadanych elementów i aranżacja wybranego wnętrza mieszkalnego w semestrze zimowym oraz projekt przestrzeni publicznej i problem relacji pomiędzy architekturą a naturą w semestrze letnim. Praca ze studentem zawiera fazę dyskusji i analizy, szkice ideowo-koncepcyjne, intensywną pracę na modelach, przedstawienie projektu w formie rysunków, modelu oraz opisu. Każde ćwiczenie kończy prezentacja połączona z obroną projektu. Zajęciom projektowym towarzyszą wykłady w ramach przedmiotu Teoria i zasady projektowania urbanistyczno-architektonicznego. Cykl wykładów obejmuje szeroką problematykę z jednej strony związaną z tematyką poszczególnych zadań z drugiej sygnalizującą skalę i tematykę problemów, które będą przedmiotem pracy w kolejnych latach studiów. Każdy semestralny cykl wykładów jest zakończony egzaminem.

Pod kierunkiem prof. zw. dr hab. inż. arch. Wacława Serugi zajęcia ze studentami I roku prowadzą dwa zespoły: Zespół Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego: dr inż. arch. Grażyna Schneider-Skalska – koordynator, mgr inż. arch. Grażyna Hanuszek-Partyła, dr inż. arch. Magdalena Jagiełło-Kowalczyk, dr inż. arch. Jarosław Huebner, dr inż. arch. Małgorzata Solska, mgr inż. arch. Zbigniew Kęsek, mgr inż. arch. Patrycja Haupt, mgr inż. arch. Wojciech Lubicz Lisowski oraz Zespół Za-

design for the fifth year, diplomas included. In the mid-1990s the Chair concentrated on teaching the first and second years, specialized urban and architectural design and diploma projects with a very broad spectrum of topics. Education in the first two terms is based on the following assumptions:

- every single project realizes the principle of integration of architecture and urbanism,
- the scale of difficulty rises with every succeeding topic,
- a topical set of classes and lectures prepares the students to solve more complicated tasks at higher stages and includes four groups of issues: the form, the function, the urban composition and the relations between architecture and nature.

The aims of the training are:

- developing spatial architectural and urban imagination in the creation of an architectural form and urban interiors,
- acquainting a student with the principles of ergonomics and functions in architectural and urban scales,
- acquainting a student with the formation of relations between architecture and nature in the scale of a building and urban space,
- mastering the methods of designing work from context analysis, the outline of an idea, through putting a conception, urban and architectural solutions, to the presentation and jury of a project.

Designing classes usually include two tasks in the first and second term, for example a spatial composition made of some assigned elements and an arrangement of a chosen housing interior in the winter term and a project of public space and the problem of relations between architecture and nature in the summer term. Working with a student involves a phase of discussion and analysis, ideological and conceptual sketches, intensive work on models, presenting a project in the form of drawings, a model and a description. Every part finishes with the presentation and jury of a project. Designing classes are combined with lectures on the theory and principles of urban and architectural design. Every series of lectures is followed by an examination.

The basic range of the Chair's educational activity is shaping the housing environment in the course of designing classes with the second year students. The subject is called „Urban and architectural design of single-family residential complexes”.

Here are the aims of this cycle of teaching:

- shaping creative sensitivity in bringing about a new quality of the housing environment according to its users' contemporary needs,
- enabling the students to feel the spirit of a place and create new architectural values based on the specificity and cultural traditions in a region,

kładu Kompozycji Urbanistycznej: dr inż. arch. Hanna Grabowska-Pałęcka – koordynator, dr inż. arch. Barbara Rzegocińska-Tyżuk, mgr inż. arch. Beata Malinowska-Petelenz, dr inż. arch. Agnieszka Pęcowska.

Przykłady koncepcji projektowych wykonanych przez studentów I roku prezentowane są na stronach 25-38.

Podstawowym zakresem działalności dydaktycznej Katedry jest kształtowanie środowiska mieszkaniowego w ramach zajęć projektowych prowadzonych ze studentami II roku z przedmiotu Projektowanie urbanistyczno-architektoniczne jednorodzinnych zespołów mieszkaniowych.

Celem tego cyklu nauczania jest:

- **kształtowanie wrażliwości twórczej w kreowaniu nowej jakości środowiska mieszkaniowego zgodnie ze współczesnymi wymogami jego użytkowników;**
- **nabycie przez studentów umiejętności wycucia ducha miejsca, kreacji nowych wartości architektonicznych opartych o specyfikę regionu i tradycje kulturowe;**
- **powiązanie projektowanej architektury z krajobrazem, wykorzystanie elementów przyrodniczych takich jak zieleń, woda, ukształtowanie terenu;**
- **kształtowanie współczesnych form niskiej, intensywnej zabudowy mieszkaniowej w oparciu o doświadczenia kultury europejskiej w tym zakresie, ze znajomością zasad i potrzeb zabudowy proekologicznej;**
- **oponowanie zasad i elementów kompozycji urbanistycznej, stawiania czytelnych i logicznych decyzji przestrzennych;**
- **nabycie wiedzy w zakresie stosowania współczesnych materiałów i technologii.**

Istotnym zadaniem stawianym przed studentami jest kreowanie nowych form mieszkania w zwartych, różnorodnych zespołach zabudowy jednorodzinnej, semi-collective oraz niskiej, intensywnej wielorodzinnej zabudowy mieszkaniowej (do trzech kondygnacji), w różnych warunkach lokalizacyjnych, począwszy od strefy mocno zurbanizowanej poprzez przedmieścia aż do zespołów w krajobrazie otwartym. Tematem opracowań projektowych są przede wszystkim wybrane z terenu miasta Krakowa obszary przeznaczone w przyszłości pod budownictwo mieszkaniowe. Kraków jest wciąż niepowtarzalnym poligonem ćwiczeniowym ze względu na bogatą spuściznę kulturową, miastem, na przykładzie którego można nauczyć wszystkiego w dziedzinie urbanistyki i architektury. Wykorzystuje się również lokalizacje charakterystyczne dla małych miast lub regionów o zdefiniowanej tradycji i charakterze jak Zakopane czy Myślenice.

Studenti II roku w semestrze III opracowują koncepcję urbanistyczno-architektoniczną dla zespołu mieszkaniowego wielkości kilkudziesięciu domów/mieszkań, obejmującą całokształt zagadnień, począwszy od powiązań w skali miasta (1:5000) poprzez koncepcję urbanistyczną w skali 1:1000 lub 1:500, aż do skali wnętrza urbanistycznego (1:200). Istotną częścią opracowania jest model urbanistyczny w skali 1:1000, 1:500 lub 1:200. W zakresie rozwiązań architektonicznych projekt dotyczy wybranych form zwartej zabudowy jednorodzinnej, semi-collective lub niskiej wielorodzinnej opracowanych w skalach: 1:100 lub 1:50. Uzupełnieniem projektu architektonicznego jest opracowany w skali 1:20 detal budowlany oraz opis zawierający prezentację idei, inspiracje i dane techniczne projektu.

W semestrze IV tematem projektu urbanistyczno-architektonicznego jest jednorodzinny dom wolnostojący z najbliższym otoczeniem opracowany w skali 1:100 i 1:50 wraz z modelem lub wizualizacją.

Z nadrzędnego celu dydaktyki Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego, którym jest rozbudzanie wyobraźni, promowanie kreatywności i swobody wypowiedzi, wynika temat Dom moich marzeń, który zaktywizował studentów, pozwolił odkryć typ wrażliwości i preferencje estetyczne w kształtowaniu najważniejszego dla człowieka miejsca własnego jakim jest dom.

- relating the designed architecture to the landscape, making use of such elements of nature as verdure, water, lay-out,
- shaping modern forms of low, intensive house-building basing on the experience of European culture in this realm, getting to know the principles and requirements of proecological development,
- mastering the principles and elements of urban composition, making clear and logical spatial decisions,
- understanding how to use contemporary materials and technologies.

The students are given a task of creating new forms of living in compact, diverse single-family, semi-collective and low, intensive multi-family residential complexes (up to three condignations), in various locational conditions, starting from a heavily urbanized zone through suburbs to complexes in an open landscape. Designing elaboration mostly concerns areas selected from the whole of Cracow which are intended for future development. Locations characteristic for small towns or regions of a defined tradition and character, like Zakopane or Myślenice, are also used. In the third term the second year students work out an urban and architectural conception for a complex consisting of a few dozen houses/flats which is to include a bulk of issues from connections in the town scale (1:5,000) through an urban concept in 1:1,000 or 1:500 to the scale of an urban interior (1:200). An urban model in the scale 1:1,000, 1:500 or 1:200 is important here. In the domain of architectural solutions the project concerns chosen forms of compact single-family, semi-collective or low multi-family development prepared in the scales 1:100 or 1:50. A supplement of the architectural project is a 1:20 building detail and a description including a presentation of the idea, the inspirations and the technical characteristics of the project.

In the fourth term the topic of an urban and architectural project is a single-family detached house with its nearest surroundings shown in the scale 1:100 and 1:50 together with a model or visualization. Promoting creativity and free speech brought forth the topic „House of my dreams” which activated the students letting them discover a type of sensitivity and aesthetic preferences in shaping man’s most important place – his own house. Designing is supplemented with seminars giving details of the subject matter of designing work. During the university year there are some reviews with public discussions over the projects. The third term is finished by an exam on the theory and principles of urban and architectural design of single-family residential complexes.

Specialized design, which is expected to enable a student to examine a chosen realm more thor-

Uzupełnieniem ćwiczeń projektowych są zajęcia seminaryjne przybliżające szczegółowo problematykę opracowania projektowego takie jak: analiza kontekstu miejsca jako początkowa faza projektowania, podstawowe zagadnienia kompozycji urbanistycznej na wybranych przykładach, komunikacja w zespołach mieszkaniowych, typy jednorodzinnej zabudowy mieszkaniowej, możliwości kształtowania przestrzennego domu i otoczenia, projektowanie proekologiczne itp. W trakcie roku akademickiego zaprogramowane są przeglądy połączone z publiczną dyskusją i omówieniem projektów a semestr trzeci kończy egzamin z przedmiotu Teoria i zasady projektowania urbanistyczno-architektonicznego jednorodzinnych zespołów mieszkaniowych.

Pod kierunkiem prof. zw. dr hab. inż. arch. Wacława Serugi zajęcia ze studentami II roku prowadzi zespół: dr inż. arch. Danuta Kupiec-Hyla – koordynator, dr inż. arch. Grażyna Schneider-Skalska, mgr inż. arch. Grażyna Hanuszek-Partyła, dr inż. arch. Krystyna Paprzyca, dr inż. arch. Jarosław Huebner, dr inż. arch. Małgorzata Solska, mgr inż. arch. Zbigniew Kęsek, dr inż. arch. Anita Orchowska, dr inż. arch. Magdalena Jagiełło-Kowalczyk, mgr inż. arch. Miłosz Kowalski.

Przykłady koncepcji urbanistyczno-architektonicznych wykonanych przez studentów II roku prezentowane są na stronach 39-54.

Projektowanie specjalistyczne urbanistyczno-architektoniczne prowadzone przez profesora Wacława Serugę, które zgodnie z założeniami programu studiów ma umożliwić studentowi pogłębienie wiedzy w wybranym zakresie, a także projekty dyplomowe podejmowane w Katedrze dotyczą szerokiego wachlarza tematów, począwszy od zagadnień wprost związanych z kształtowaniem środowiska mieszkaniowego takich jak projekty zespołów zabudowy mieszkaniowej w różnych strefach zainwestowania miejskiego, różnorodnym kontekście kulturowym i krajobrazie poprzez obiekty związane z zabudową mieszkaniową jak obiekty oświaty, szkolnictwa wyższego, administracji, kultury czy handlu aż po duże założenia urbanistyczne parkowe, sportowe, rekreacyjne. W ofercie tematycznej Katedry znajdują się również, wynikające z potrzeby naszych czasów, zagadnienia związane z rehabilitacją środowiska mieszkaniowego drugiej połowy XX wieku czy też projektowaniem proekologicznym wykorzystującym rolę elementów przyrodniczych. Jest wśród nich również miejsce dla nowatorskich koncepcji, kreujących przyszłe wizje środowiska życia człowieka.

Pewna grupa projektów związana jest z lokalizacjami poza Krakowem, a czasami dotyczy innych miast europejskich, co wynika z wieloletnich kontaktów Katedry z zagranicznymi ośrodkami dydaktycznymi i naukowymi w Madrycie, Turynie, Delft, Londynie. Kilkuletnia współpraca z Turynem i Madrytem w ramach programu Tempus zaowocowała zarówno tematami dyplomów studenckich jak i pracami naukowymi pracowników. Pod kierunkiem profesora Wacława Serugi wykonano trzy projekty dyplomowe związane tematycznie z kształtowaniem stref miejskich w Turynie (A. Półchłopek) i w Madrycie (M. Kuszewska, R. Sentkiewicz).

Ogółem pod kierunkiem profesora Wacława Serugi, w ramach Zakładu i Katedry, prace dyplomowe obroniło ponad 120 studentów, otrzymując tytuł mgr inż. architekta. Dwie z prac otrzymały Nagrodę Miasta Krakowa a jedna Nagrodę Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków dla najlepszego dyplomu w 2000 roku.

Wybrane projekty dyplomowe zostały zaprezentowane na stronach 55-64.

Pracownicy Katedry dążąc do rozbudzania kreatywności studentów i wpajania umiejętności prezentowania własnego projektu wzbogacają cykl dydaktyczny innymi formami takimi jak obrony projektów, dyskusje i konkursy połączone z nagrodami. Możliwość publicznego przedstawienia koncepcji, syntetycznej prezentacji jej walorów i odparcia zarzutów stanowi znakomitą szkołę samodzielności i odpowiedzialności, elementów niezbędnych w późniejszym życiu zawodowym. Doskonały materiał dydaktyczny i okazję do porównań i dyskusji stanowią

oroughly, and diploma projects taken up at the Chair concern a wide range of topics. They regard issues relating directly to the shaping of the housing environment, such as projects of residential complexes in different zones of urban investment, different cultural contexts and landscapes, through objects connected with housing development, for example educational, cultural and commercial objects, to large urban park, sports, recreational assumptions. The Chair also offers issues relating to the rehabilitation of the twentieth century housing environment or proecological design taking advantage of natural elements. A certain group of projects concerns locations outside Cracow and sometimes those in other European cities which results from many years of contacts between the Chair and some foreign educational and scientific centres in Madrid, Turin, Delft and London.

In general, more than 120 students led by Professor Wacław Seruga have obtained the title of Master of Architectural Engineering at the Division and the Chair.

The employees of the Chair enrich the educational cycle with other forms such as juries of projects, discussions, competitions and periodical exhibitions of the students’ works at the Faculty of Architecture. They were also presented during scientific conferences organized by the Chair of Housing Environment in Ameliówka (1996) and Zakopane (2000). The relationship between the educational process and scientific research was highly estimated by the Commission for Accreditation of the Royal Institute of British Architects and the Commission for Accreditation of Technical Universities in Poland in 2002.

A summary of the yearly educational course at the Chair is the publication „Housing Environment”, originated in 1989, which shows the best students’ projects. The students can broaden their field of designing experience by taking part in Polish and international competitions where they often receive awards and marks.

Teaching students takes place on an international forum, too, which makes it possible to compare the educational methods and effects from various countries. A Context design workshop was organized in Cracow and Zakopane in 1991 as a form of co-operation with the Delft University of Technology. A group of about 30 students from Delft and Cracow with Professors G. Daan, S.H. Haaksma, W. Seruga and G. Schneider-Skalska took part in it.

Another form of international confrontation is student exchange, for example with the University of Westminster in London, and professor exchange. In 1991 the Division hosted Professor Juliusz Gribou, the Vice-dean of the Faculty of Architecture at the A&M University

również organizowane cyklicznie na Wydziale Architektury wystawy prac studenckich, w których prezentowane są projekty wykonane w ramach zajęć dydaktycznych w Katedrze.

in Texas, W. Miecznikowski gave lectures at the University of Manchester and A. Palej taught at the University of Tennessee.

Profesor Wacław Seruga z laureatką wyróżnienia Dzielana, studentką I roku Magdaleną Szostak / Professor Wacław Seruga with the Dean's award winner, Magdalena Szostak, a first year student

Uroczyste otwarcie cyklicznej wystawy prac studenckich wykonanych pod kierunkiem pracowników Katedry / The formal opening of a cyclic exhibition of students' works created with guidance from the Chair's personnel Od lewej: / From the left: T. Bartkiewicz, Z. Kęsek, W. Kosiński, M. Jagiello-Kowalczyk, G. Hanuszek-Partyla, W. Seruga (dziekan WA / the Dean of the Faculty of Architecture), W. Buliński, G. Schneider-Skalska, J. Gawlik (prorektor PK / the Vice-rector of the Cracow University of Technology), J. Gyurkovich (dyrektor IPU / the Director of the Institute of Urban Design), A. Stempin

Prezentacja i obrona prac studenckich wykonanych na II roku z przedmiotu „Projektowanie urbanistyczno-architektoniczne jednorodzinnych zespołów mieszkaniowych” / Presentation and jury of student's works created in the second year within the subject „Urban and architectural design of single-family residential complexes” Od lewej: / From the left: D. Kupiec-Hyla (koordynator / the co-ordinator), G. Schneider-Skalska, K. Paprzyca, Z. Kęsek, G. Hanuszek-Partyla, A. Orchowska, J. Huebner

Charakterystyczne dla Katedry dążenie do powiązania dydaktyki, nauki i praktyki zaowocowało prezentacją prac studenckich na wystawach towarzyszących konferencjom naukowym organizowanym przez Katedrę Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego w Ameliówce (1996r) i w Zakopanem (2000r). IV Międzynarodowa Konferencja IPU w Ameliówce koło Kielc poświęcona była powiązaniom praktyki i nauczania. Analiza prezentowanych studenckich projektów pozwoliła na dokonanie porównań pomiędzy założeniami programu nauczania a praktyką dydaktyczną.

Mieszkańcy Zakopanego i uczestnicy VII Międzynarodowej Konferencji Instytutu Projektowania Urbanistycznego mieli możliwość obejrzenia w salach ekspozycyjnych Urzędu Miasta prac studenckich, przygotowanych w trakcie projektu kursowego. Tematem były koncepcje zespołów mieszkaniowych zlokalizowanych w Zakopanem na Pardalówce, a nadrzędną ideą – zintegrowanie ze środowiskiem. Projekty wykonane zostały w ramach przedmiotu Projektowanie urbanistyczno-architektoniczne jednorodzinnych zespołów mieszkaniowych, prowadzonego przez profesora Wacława Serugę i stanowiły próbę zilustrowania problemu kształtowania współczesnych zespołów mieszkaniowych w specyficznej lokalizacji regionu górskiego.

A long co-operation with the School of Architecture in Tennessee strengthens the educational system by means of the exchange of groups of students and joint work of Polish and American students on Cracow's themes.

Environmental Education is an untypical element in the sphere of the Chair's staff's interests. A. Palej introduced it on Polish ground in 1989. It was developed by a team – A. Palej, G. Schneider-Skalska, then by K. Paprzyca and A. Franta. A. Palej has been continuing it on an international forum since 2000. It aims at educating children and the youth in a spirit of understanding the needs of the surrounding world and the necessity of protecting it.

The teaching personnel's approach to the problem of shaping the environment is so broad thanks to the individual workers' knowledge and distinct personalities and some specificity in

Powiązanie przez Katedrę procesu dydaktycznego z badaniami naukowymi oraz z praktyką projektową zostało bardzo wysoko ocenione przez Komisję Akredytacyjną The Royal Institute of British Architects w 2000 roku oraz Komisję Akredytacyjną Uczelni Technicznych w Polsce w 2002 roku.

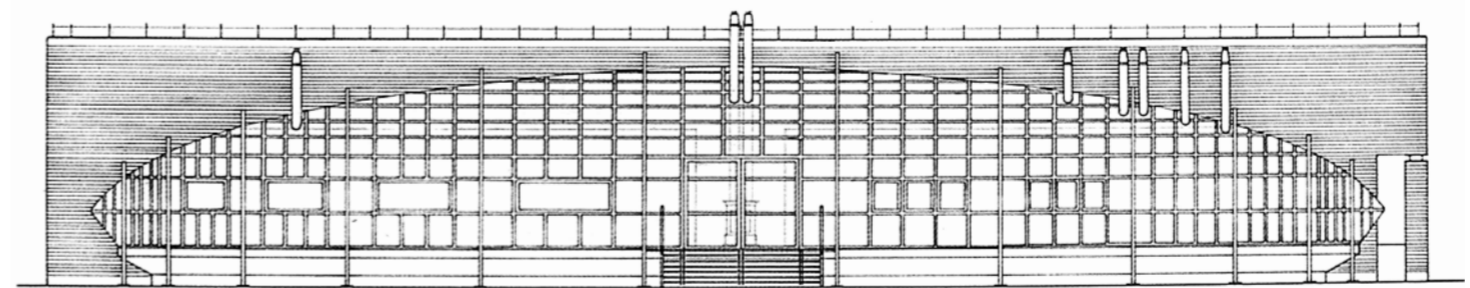
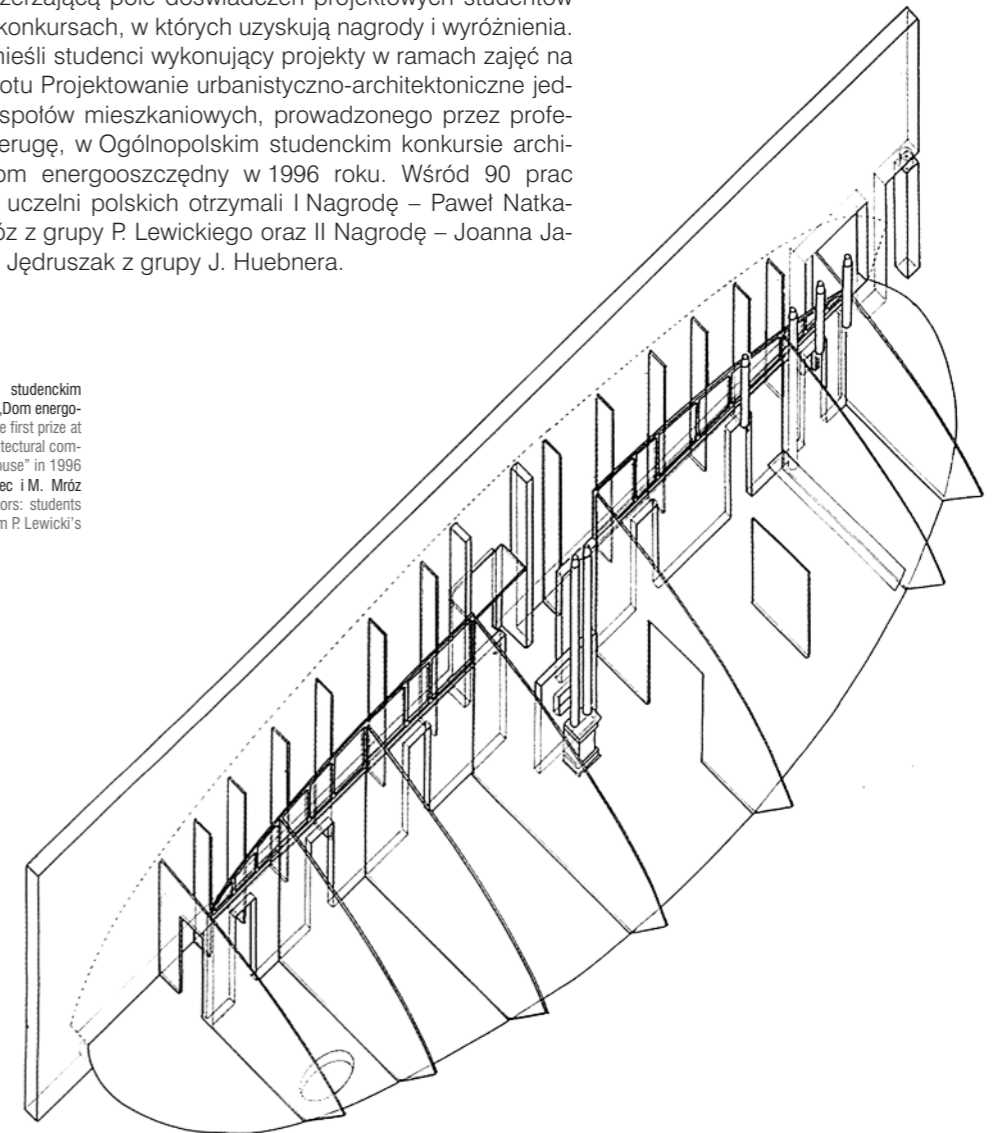
Podsumowaniem rocznego cyklu dydaktycznego Katedry jest wydawnictwo *Housing Environment*, ukazujące się cyklicznie od 1989 roku, w którym prezentowane są najlepsze projekty studentów I i II roku. Pełni ono rolę mini-skryptu, który będąc znakomitą pomocą dydaktyczną staje się formą nagrody i daje satysfakcję autorom publikowanych prac.

Formą poszerzającą pole doświadczeń projektowych studentów jest ich udział w konkursach, w których uzyskują nagrody i wyróżnienia. Duży sukces odnieśli studenci wykonujący projekty w ramach zajęć na II roku z przedmiotu Projektowanie urbanistyczno-architektoniczne jednorodzinnych zespołów mieszkaniowych, prowadzonego przez profesora Wacława Serugę, w Ogólnopolskim studenckim konkursie architektonicznym Dom energooszczędny w 1996 roku. Wśród 90 prac nadesłanych z 9 uczelni polskich otrzymali I Nagrodę – Paweł Natkaniec i Marcin Mróz z grupy P. Lewickiego oraz II Nagrodę – Joanna Janik i Włodzimierz Jędruszek z grupy J. Huebnera.

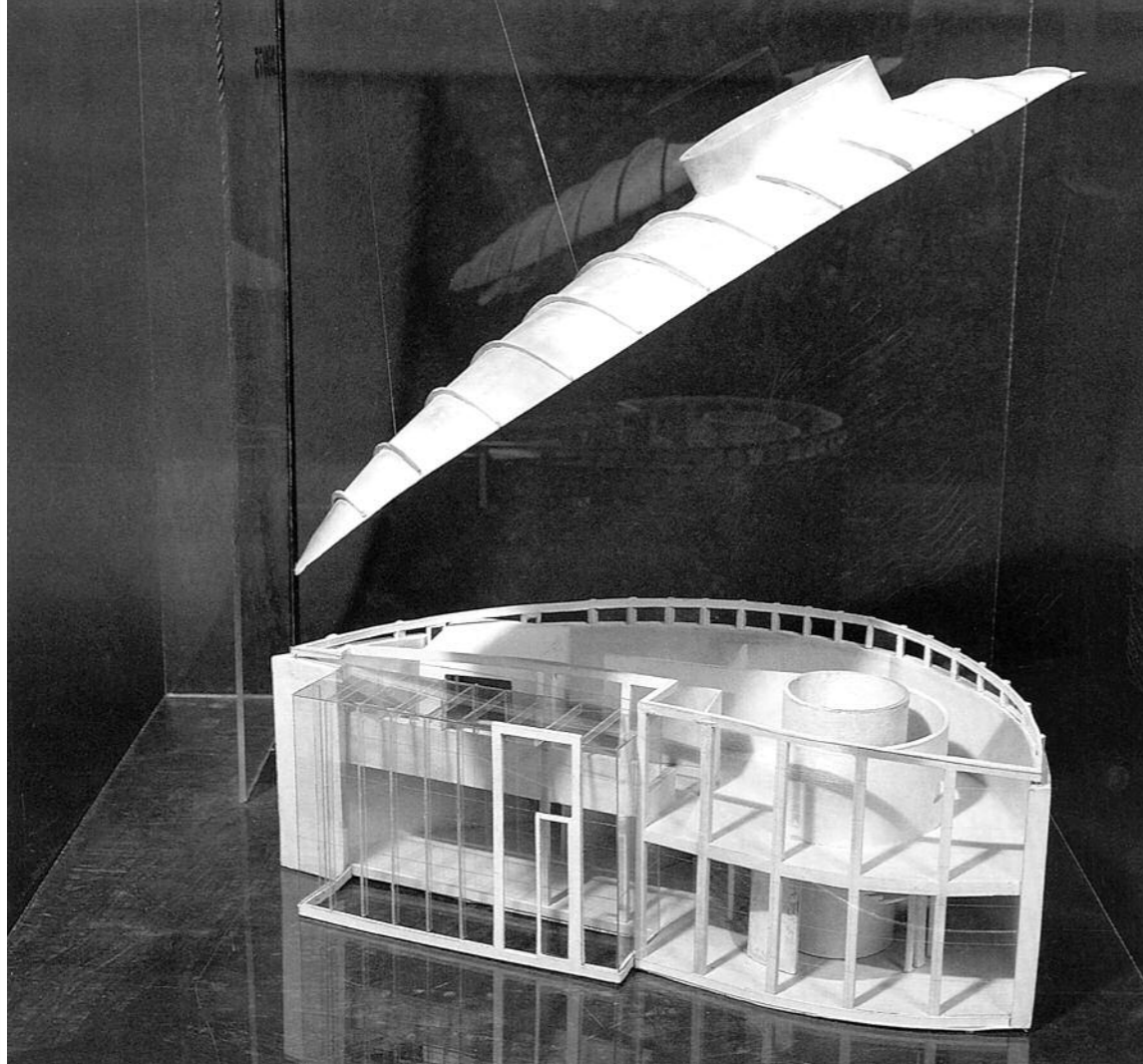
which the educational process uses the results of scientific research and the experience of designing and realizing practice.

The team of the Chair of Housing Environment has had a big contribution to the final results of teaching at the Faculty of Architecture. In 2000 the Commission for Accreditation of the Royal

I nagroda w Ogólnopolskim studenckim konkursie architektonicznym „Dom energooszczędny” w 1996 roku / The first prize at the International student architectural competition „An energy-saving house” in 1996 Autorzy: studenci P. Natkaniec i M. Mróz z grupy P. Lewickiego / Authors: students P. Natkaniec and M. Mróz from P. Lewicki's group

II nagroda w Ogólnopolskim studenckim konkursie architektonicznym Dom energooszczędny w 1996 roku / The second prize at the International student architectural competition „An energy-saving house” in 1996 Autorzy: studenci J. Janik i W. Jędruszek z grupy J. Huebnera / Authors: students J. Janik and W. Jędruszek from J. Huebner's group

Kształcenie studentów odbywa się również na forum międzynarodowym, co pozwala na porównanie metod i efektów dydaktycznych różnych krajów np. w formie warsztatów, które odbyły się w 1991 roku w Krakowie i Zakopanem na temat Projektowanie w kontekście, w ramach współpracy z Delft University of Technology. Wzięła w nich udział grupa ok. 30 studentów z Delft i Krakowa z profesorami G. Daan, S.H. Haaksma, W. Seruga, G. Schneider-Skalska. Inną formą konfrontacji międzynarodowej jest wymiana studentów, np. z University of Westminster

Institute of British Architects granted five years of accreditation to the Faculty as the only one in Poland and the third – after Bucharest and Moscow – in Central and Eastern Europe. Some selected students' projects are shown on pages 25-64.

Studenci z Delft University of Technology i Wydziału Architektury PK na warsztatach w Zakopanem w lipcu 1991 roku (pierwszy z prawej arch. S. Haaksma z Delft) / Students of the Delft University of Technology and the Faculty of Architecture of the Cracow University of Technology at a workshop in Zakopane in July 1991. The first from the right: architect S. Haaksma from Delft

Ostatnie prace przy modelach. Od lewej: J. Seruga – student Wydziału Architektury PK, student z Delft University of Technology, W. Seruga / Final work on models. From the left: J. Seruga (a student of the Faculty of Architecture at the Cracow University of Technology), a student of the Delft University of Technology, W. Seruga

w Londynie (w 1992 roku grupa studentów angielskich z dr I. Murphy uczestniczyła w zajęciach ze studentami II i III roku) oraz wymiana profesorów. W 1991 roku gościem Katedry był prof. Juliusz Gribou, prodziekan W.A. Uniwersytetu A&M w Teksasie, Wojciech Miecznikowski przebywał z wykładami w University of Manchester, a Anna Palej w University of Tennessee. Wieloletnia współpraca z School of Architecture w Tennessee wspomaga system dydaktyczny za pomocą wymiany grup studenckich i wspólnej pracy studentów polskich i amerykańskich nad tematami krakowskimi, w której uczestniczyli w różnych latach A. Palej, P. Lewicki, G. Schneider-Skalska.

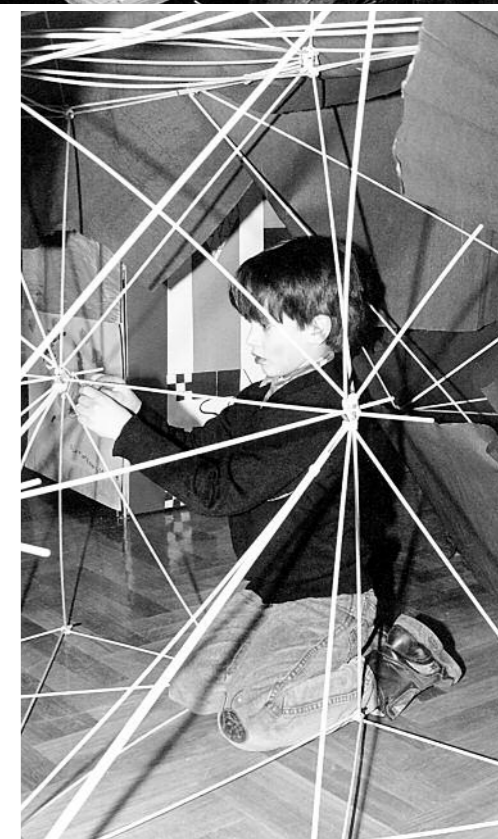
Wizyta prof. Juliusza Gribou, prodziekana Wydziału Architektury Uniwersytetu w Teksasie, w Zakładzie Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego (1991 r.) / A visit of Prof. Juliusz Gribou, the Vice-dean of the Faculty of Architecture at a University in Texas, at the Division of Housing Environment (1991) Od lewej / From the left: W. Seruga, J. Gribou, G. Schneider-Skalska

Nietypowym elementem w kręgu zainteresowań pracowników Katedry jest Edukacja Środowiskowa. Zapoczątkowana w roku 1989 na polskim gruncie przez Annę Palej, znalazła rozwinięcie w pracach zespołu – A. Palej, G. Schneider-Skalska, następnie prowadzona była przy aktywnym udziale K. Paprzycki i A. Franty. Od 2000 roku kontynuowana jest przez Annę Palej na forum międzynarodowym, we współpracy między innymi z Vaasa Polytechnic i Vasa Ovningskola (Finlandia). Edukacja Środowiskowa jest kontynuacją w Polsce międzynarodowego ruchu „Architekci w szkołach” zapoczątkowanego w Wielkiej Brytanii w 1984 roku, kiedy to pośród imprez związanych ze 150 rocznicą założenia the Royal Institute of British Architects znalazł się także obszerny program współpracy architektów z dziećmi. Jake Brown, znany londyński architekt powiedział:

„...ruch *Architects in schools* staje się jednym z najbardziej ekscytujących przedsięwzięć twórczych, zainicjowanych przez RIBA, najlepszą inwestycją jaką architekci mogą zrobić na rzecz młodej generacji i architektury, jakiej będzie ona potrzebować. Przyszłość architektury pozostaje bowiem w ścisłym związku ze społeczeństwem przyszłości”.

Kształcenie młodego pokolenia w duchu rozumienia potrzeb otaczającego go świata i konieczności jego ochrony oraz uświadomienia własnych potrzeb i możliwości wpływu społeczeństwa na ich zaspokojenie, wydaje się być szczególnie ważne w warunkach polskich, gdzie wiele dzieci, spędza całe dni w substandardowym środowisku mieszkaniowym, ignorującym często potrzeby psycho-społeczne jednostki.

Zespół Edukacji Środowiskowej przeprowadził szereg warsztatów architektonicznych dla dzieci szkół podstawowych z udziałem architektów, między innymi imprezy towarzyszące III i IV Biennale Architektury w Krakowie w latach 1989 i 1991 oraz Sympozjum KBWE (maj 1991) a także przygotował autorskie programy telewizyjne dla dzieci (1995 r.).

Edukacja Środowiskowa – struktury przestrzenne w Vasa Ovningskola (Finlandia), 09.04.2002 / Environmental Education – spatial structures at the Vasa Ovningskola, Finland, 9 April 2002

Niewątpliwym sukcesem zespołu A. Palej, G. Schneider-Skalska, K. Paprzyca było uzyskanie w 1991 roku Nagrody Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Miasta Krakowa za działalność na rzecz ruchu „Architekci w szkołach”, a także zaproszenie do udziału w Międzynarodowej Konferencji „Conference for Built Environment Education” w Cambridge w 1994 roku, gdzie G. Schneider-Skalska i K. Paprzyca przeprowadziły warsztaty projektowe pt. „Rehabilitation of existing housing area in Cracow”.

Edukacja Środowiskowa – A. Palej (tyłem) w czasie prowadzonych przez siebie warsztatów projektowych z dziećmi w Vasa Ovningskola. W tle prace wykonane przez dzieci (09.04.2002) / Environmental Education – A. Palej (turning back) during her design workshop with children at the Vasa Ovningskola. In the background are their works (9 April 2002)

Różnorodność podejmowanej tematyki i form działalności dydaktycznej jest cechą charakterystyczną pracy ze studentami pracowników Katedry Kształtowania Środowiska Mieszkaniowego. Zespół ten wniósł duży wkład w ostateczne efekty dydaktyki Wydziału Architektury, wysoko ocenione w 2000 roku przez Komisję Akredytacyjną the Royal Institute of British Architects, która przyznała Wydziałowi akredytację na pięć lat, jako jedynemu w Polsce a trzeciemu, po Bukareszcie i Moskwie, w Europie Środkowej i Wschodniej.

Dziekan Waclaw Seruga prezentuje dyplom The Royal Institute of British Architects / Dean Waclaw Seruga presents a diploma from the Royal Institute of British Architects
Od lewej: / From left: E. Gyurkovich (prodziekan WA ds. studenckich / the Vice-dean for students' matters at the Faculty of Architecture), M. Chrzanowski (Rektor PK / the Rector of the Cracow University of Technology), W. Seruga, D. Kozłowski (prodziekan WA ds. dydaktyki / a Vice-dean of the Faculty of Architecture)